

Název standardu	4. Personální zabezpečení výkonu sociálně-právní ochrany dětí
Kritéria standardu	<p>4a Orgán sociálně-právní ochrany má v rámci stanovené organizační struktury určen počet pracovních míst a zpracované pracovní profily jednotlivých zaměstnanců zařazených v orgánech sociálně-právní ochrany k výkonu sociálně-právní ochrany.</p> <p>4b Počet zaměstnanců je přiměřený spádovému obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců orgánu sociálně-právní ochrany je zohledněno kritérium ovlivňující náročnost výkonu sociálně-právní ochrany dětí ve správním obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Základním výchozím kritériem je nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce s klienty.</p> <p>4c Orgán sociálně-právní ochrany má v rámci organizační struktury vnitřním předpisem písemně zpracována oprávnění a povinnosti k jednotlivým pracovním pozicím vztahujícím se k výkonu sociálně-právní ochrany, uplatněním specializace zejména pro oblast náhradní rodinné péče, sociální kurately pro děti a mládež a ochrany týraných a zneužívaných dětí a důsledně dbá na to, aby konkrétní pracovní pozice byla vyhrazena výlučně sociálně-právní ochraně.</p>
Závazné pro:	pracovníky OSPOD Městského úřadu Litovel
Vypracovali:	pracovníci OSPOD Litovel
Schválil: Datum a podpis:	Mgr. Procházka Pavel, vedoucí odboru sociálního a správního 17.12.2014
Platnost kritéria od:	1.1.2015

4a

Orgán sociálně-právní ochrany má v rámci stanovené organizační struktury určen počet pracovních míst a zpracované pracovní profily jednotlivých zaměstnanců zařazených v orgánech sociálně-právní ochrany k výkonu sociálně-právní ochrany.

Pracovní profily zaměstnanců:

Pracovní profily zaměstnanců se shodují s pracovní náplní pro danou pracovní pozici, která je součástí pracovní smlouvy s Městským úřadem Litovel. Dále profily vycházejí rovněž z etického kodexu sociálního pracovníka a vnitřních směrnic Města Litovel, jako např. organizační řád, pracovní řád apod.

Funkční a platové zařazení pracovníků SPOD se řídí Nařízením vlády č. 341/2017 Sb. Příímým nadřízeným pracovníků je vedoucí odboru sociálního a správního.

Pracovní profil pro pozici pracovník na úseku SPOD:

- zajištění sociálně-právní ochrany dětí dle zák. č. 359/1999 Sb., o OSPOD
- zajištění ochrany dítěte dle příslušných souvisejících zákonů č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, z. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a z č. 500/2004 Sb., správní řád
- uplatnění práv dětí na zdravý vývoj, výchovu a jeho oprávněné zájmy, sledování blaha dítěte
- výkon přímé sociální práce směřující k obnovení narušených funkcí rodiny s dětmi, poskytování soustavné sociální pomoci v přímém styku s těmito rodinami, které se dostaly do nepříznivé sociální situace či jsou nějakým způsobem dotčeny oprávněné zájmy a práva dítěte
- poskytování základního sociálně-právního a rodinného poradenství rodinám s dětmi, zprostředkování pomoci odborníků ve specializovaných poradnách či pomoci prostřednictvím dostupných sociálních služeb pro rodiny s dětmi, vypracování vyhodnocení a IPOD a jejich pravidelná kontrola

- šetření v rodinách, školách a dalších organizacích za účelem získání co nejširšího spektra informací o dětech a jejich rodičích, se kterými oddělení SPOD pracuje
- vedení administrativy, která se týká dětí a mladistvých, se kterými pracují a vedou záznamy v příslušných rejstřících
- spolupráce se soudy, zpracování zpráv o rodinných poměrech, výkon soudních dohledů, podávání návrhů na výchovná opatření
- pravidelný dohled nad dětmi a mladistvými umístěnými v dětských domovech, návštěvy rodičů těchto dětí za účelem sanace rodin
- výkon činností opatrovníka a poručníka-účast na soudních jednáních, při kterých jsou dotčena práva a zájmy nezletilých dětí
- spolupráce s Úřadem pro mezinárodně právní ochranu dětí a jinými orgány a organizacemi za účelem ochrany práv a oprávněných zájmů dětí a zachování rodiny (spolupráce s PČR, školskými a zdravotními zařízeními, se zařízeními pro výkon ústavní výchovy, ZDVOP, úřady práce a dalšími institucemi)
- podávání zpráv oprávněným orgánům a institucím a sdělení na základě jejich písemného vyžádání
- provádění sociálního šetření a vyhotovování záznamů o nich, kontrolní činnost v rodinách s nezaopatřenými dětmi
- pořádání případových konferencí, které řeší konkrétní situace ohrožených dětí
- ukládání rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc dle §12, §13 zák. č. 359/1999 Sb.
- podává návrhy soudu na zahájení řízení o předběžných opatřeních
- zjišťuje případy ohroženého nebo narušeného vývoje nebo výchovy dětí a činí opatření k odstranění jejich příčin a důsledků, zejména opatření směřující k ochraně dětí před tělesným nebo duševním násilím a zanedbáváním (syndrom CAN)
- výkon pracovní pohotovosti mimo pracovní dobu
- dodržování etického kodexu sociálního pracovníka
- odolnost vůči stresu, empatie, komunikace na dobré úrovni, schopnost zvládat psychicky náročné situace

Pracovní profil pro pozici **kurátor pro děti a mládež**:

- zajištění sociálně-právní ochrany dětí dle zák. č. 359/1999 Sb., o OSPOD
- zajištění ochrany dítěte dle příslušných souvisejících zákonů č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, z. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a z č. 500/2004 Sb., správní řád, zákona č. 218/2013 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád
- řeší problematiku dětí a mladistvých s poruchami chování či trestnou činností
- zaměřuje sociálně-právní ochranu na děti, které zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, žijí se prostitutí, spáchaly trestný čin nebo jde-li o děti mladších 15 let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem
- vede administrativu, která se týká dětí a mladistvých, se kterými pracuje a vede záznamy v příslušných rejstřících
- na základě písemných požadavků orgánů činných v trestním řízení podává kvalifikované zprávy o osobách nezletilých a mladistvých, které se dopustily trestného činu
- spolupracuje s obecními úřady, státními orgány, školskými a zdravotními zařízeními, zaměstnavateli, občanskými sdruženími, probačně-mediační službou, úřady práce atd.
- provádí sociální šetření, kontrolní činnost, vede individuální pohovory
- účastní se úkonů v přípravném řízení (výslech, konfrontace, seznámení s výsledky vyšetřování), účastní se hlavního líčení a veřejného zasedání v trestních věcech mladistvých, kde aktivně využívá svá práva daná zákonem, vč. opravných prostředků
- poskytuje sociálně právní a výchovné poradenství dětem i rodičům při řešení jejich rodinných, osobních a sociálních problémů a akutních krizových situací či zprostředkovává pomoc odborných poradenských a zdravotních pracovišť a jiných zařízení

- podává návrhy na výchovná opatření u obtížně vychovatelných dětí a mladistvých a sleduje jejich účinnost
- podává návrhy soudu na zahájení řízení o předběžných opatřeních
- podílí se na realizaci ústavní nebo ochranné výchovy do příslušných zařízení ve spolupráci se soudem
- navštěvuje nezletilé a mladistvé, kteří jsou umístěni v ústavních zařízeních a věznicích a spolupůsobí na zlepšení podmínek v rodinách obtížně vychovatelných nezletilých a mladistvých, u kterých je vykonávána ústavní výchova nebo ochranná výchova s cílem umožnit jejich návrat do rodiny
- analyzuje situaci v oblasti patologických jevů u dětí a mládeže a navrhuje preventivní opatření
- pomáhá nezletilým a mladistvým propuštěným z ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a mladistvým propuštěným z výkonu trestu odnětí svobody, aby se co nejvhodněji začlenili do společnosti
- zastupuje děti s poruchami chování v řízení o ústavní výchově a účastní se trestního řízení proti mladistvým
- účastní se přestupkového řízení vedeného proti mladistvému v souladu se zákonem o přestupcích
- navrhuje uložení výchovného opatření ve správním řízení u dětí a mladistvých s výchovnými problémy dle § 13 z. č. 359/1999 Sb., a sleduje jejich účinnost
- u ohrožených dětí zpracovává vyhodnocení a IPOD, který pravidelně vyhodnocuje
- vykonává pracovní pohotovosti mimo určenou pracovní dobu
- dodržuje etický kodex sociálního pracovníka
- je odolný vůči stresu, empatický, disponuje komunikací na dobré úrovni a schopností zvládat psychicky náročné situace

Pracovní profil pro pozici **pracovníka náhradní rodinné péče:**

- zajištění sociálně-právní ochrany dětí dle zák. č. 359/1999 Sb., o SPOD
- zajištění ochrany dítěte dle příslušných souvisejících zákonů č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, z.č.292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a z.č. 500/2004 Sb., správní řád
- uplatňování práv dětí na zdravý vývoj, výchovu a jeho oprávněné zájmy, sledování blaha dítěte
- výkon přímé sociální práce směřující k obnovení narušených funkcí rodiny s dětmi, poskytování soustavné sociální pomoci v přímém styku s těmito rodinami, které se dostaly do nepříznivé sociální situace či jsou nějakým způsobem dotčeny oprávněné zájmy a práva dítěte
- poskytování základního sociálně-právního a rodinného poradenství rodinám s dětmi, zprostředkování pomoci odborníků ve specializovaných poradnách či pomoci prostřednictvím dostupných sociálních služeb pro rodiny s dětmi
- administrativní vedení spisů, rejstříků rodin s dětmi, vypracování vyhodnocení a IPOD a jejich pravidelná kontrola
- šetření v rodinách, školách a dalších organizacích za účelem získání co nejširšího spektra informací o dětech a jejich rodičích, se kterými oddělení SPOD pracuje
- spolupráce s Úřadem pro mezinárodně právní ochranu dětí a jinými orgány a organizacemi za účelem ochrany práv a oprávněných zájmů dětí a zachování rodiny (spolupráce s PČR, školskými a zdravotnickými zařízeními, se zařízeními pro výkon ústavní výchovy, ZDVOP, úřady práce a dalšími institucemi)
- provádění sociálního šetření a vyhotovování záznamů o nich, kontrolní činnost v rodinách s nezaopatřenými dětmi
- vyhledávání dětí uvedených v §19a, odst. 1 a fyzické osoby vhodné stát se osvojiteli, pěstouny či pěstouny na přechodnou dobu
- podávání návrhů na předběžná opatření o umístění nezletilého dítěte do náhradní rodinné výchovy

- sledování vývoje dětí, které byly umístěny do výchovy jiných fyzických osob než rodičů
- podávání návrhů ke zrušení pěstounské péče nebo pěstounské péče na přechodnou dobu
- vedení evidence žadatelů vhodných stát se osvojiteli, pěstouny či pěstouny na přechodnou dobu
- vedení evidence dětí vhodných do náhradní rodinné péče
- poskytování poradenství žadatelům o náhradní rodinnou péči a pěstounům ve zvláštních zařízeních pro výkon pěstounské péče
- provádění sociálního šetření ke zjištění poměrů osob vhodných stát se náhradními rodiči
- postupování spisových dokumentací žadatelů a IPODů dětí na Krajský úřad pro účely zprostředkování náhradní rodinné péče
- spolupráce s organizacemi, které uzavřely dohodu o výkonu pěstounské péče s pěstouny či pěstouny na přechodnou dobu nebo osobami v evidenci v územně správním obvodu SPOD
- uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče s osobami, které si pro tuto dohodu nezvolili jinou právnickou osobu
- účastní se na jednání pracovní skupiny na žádost KÚ
- zjišťuje případy ohroženého nebo narušeného vývoje nebo výchovy dětí a činí opatření k odstranění jejich příčin a důsledků, zejména opatření směřující k ochraně dětí před tělesným nebo duševním násilím a zanedbáváním (syndrom CAN)
- výkon pracovní pohotovosti mimo pracovní dobu
- dodržování etického kodexu sociálního pracovníka
- odolnost vůči stresu, empatie, komunikace na dobré úrovni, schopnost zvládat psychicky náročné situace

Pracovní profil pozice **vedoucího odboru**

- zajištění sociálně-právní ochrany dětí dle zák. č. 359/1999 Sb., o SPOD
- zajištění ochrany dítěte dle příslušných souvisejících zákonů č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 292/2013., o zvláštních řízeních soudních a zákon č. 500/2004 Sb., správní řád a souvisejících předpisů (mezinárodní smlouvy, vyhlášky, metodiky MPSV)
- výkon pracovní pohotovosti mimo určenou pracovní dobu
- dodržování etického kodexu sociálního pracovníka
- odolnost vůči stresu, empatie, komunikace na dobré úrovni, schopnost zvládat psychicky náročné situace
- vedení odboru, řízení, koordinace, metodické vedení a kontrola činnosti všech podřízených pracovníků oddělení
- odpovědnost za rozhodnutí v I. stupni a další písemnosti vydávané oddělením SPOD
- poskytování odborného poradenství a podkladů pro projekty, zpracování statistik a analýz
- svolávání a řízení porad oddělení
- zodpovědnost za dodržování pracovní kázně, vnitřních směrnic a pokynů městského úřadu u podřízených pracovníků a provádění jejich hodnocení
- soustavné prohlubování kvalifikace

4b

Počet zaměstnanců je přiměřený spádovému obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců orgánu sociálně-právní ochrany je zohledněno kritérium ovlivňující náročnost výkonu sociálně-právní ochrany dětí ve správním obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Základním výchozím kritériem je nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Do počtu pracovníků se započítává vedoucí pracovník adekvátně svému zapojení do práce s klienty.

Způsob naplnění kritéria:

Dle vyhlášky č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí, má být počet zaměstnanců orgánu sociálně-právní ochrany přiměřený spádovému obvodu tohoto orgánu. Při výpočtu přiměřeného počtu zaměstnanců orgánu SPO se vychází ze základního kritéria nejméně 1 pracovník na 800 dětí (osob do 18 let věku), které jsou hlášeny k trvalému pobytu ve správním obvodu orgánu sociálně-právní ochrany. Zároveň se zohledňuje náročnost výkonu sociálně-právní ochrany v tomto správním obvodu.

Na základě dostupných statistických dat a údajů z výkazů sociálně-právní ochrany provedlo Ministerstvo práce a sociálních věcí rozdělení obcí s rozšířenou působností do tří základních kategorií dle míry náročnosti výkonu sociálně-právní ochrany:

I. Běžná míra náročnosti výkonu sociálně-právní ochrany-počet dětí na jednoho pracovníka 800 – 1000

II. Zvýšená míra náročnosti výkonu sociálně-právní ochrany-počet dětí na jednoho pracovníka 700 – 900

III. Vysoká míra náročnosti výkonu sociálně-právní ochrany-počet dětí na jednoho pracovníka 600 – 800

Sociálně právní ochrana dětí je vykonávána na celém území ORP Litovel, který tvoří Město Litovel a 59 obcí. Celkový počet dětí do 18 let k 31.12.2019 činí: 4626 dětí. Práci vykonávají pět pracovníků /včetně vedoucího/.

4c

Orgán sociálně-právní ochrany má v rámci organizační struktury vnitřním předpisem písemně zpracována oprávnění a povinnosti k jednotlivým pracovním pozicím vztahujícím se k výkonu sociálně-právní ochrany, uplatněním specializace zejména pro oblast náhradní rodinné péče, sociální kurately pro děti a mládež a ochrany týraných a zneužívaných dětí a důsledně dbá na to, aby konkrétní pracovní pozice byla vyhrazena výlučně sociálně-právní ochraně.

Způsob naplnění kritéria:

Oprávnění a povinnosti jednotlivých pracovníků jsou dány pracovní náplní, které zpracovává vedoucího odboru sociálního a správního. Všichni pracovníci SPOD mají v pracovní náplni uvedeny specializace pro danou oblast. Všichni pracovníci SPOD mají písemně vyhotovené pověření jménem starosty města Litovel k zastupování nezletilých dětí u soudních jednání pro případy, kdy je město Litovel ustanoveno jako jejich opatrovník (§ 21 odst. 1 OSŘ a § 103 odst. 1 zákona o obcích). Originály těchto pověření mají k dispozici samotní pracovníci SPOD.

Podezření na týrání či zneužívání dítěte či syndromu CAN – postup:

Domácím násilím se zpravidla označuje týrání a jiné jednání, odehrávající se mezi osobami blízkými, žijícími spolu ve společné domácnosti, kdy jedna násilná osoba získává a udržuje nad druhou moc a kontrolu. Oběť je udržována v permanentním strachu a nejistotě, čímž trýznitel narušuje její psychickou stabilitu.

Syndrom zanedbávaného, zneužívaného a týraného dítěte, v současné době je označován anglickou zkratkou CAN. Je to souhrn takových příznaků, které negativním způsobem ovlivňují řádný vývoj, zdraví a život dítěte a jeho následné místo ve společnosti. Jako syndrom CAN můžeme označit neposkytování dostatečné péče ze strany rodičů, psychické či fyzické týrání, sexuální zneužívání, šikanu.

Rozlišujeme tři základní varianty podle způsobu ubližování:

- Zanedbávání dítěte – nedostatečné uspokojování základních potřeb, ale i nedostatek podnětů – tedy zanedbalost citová, zanedbávání zdravotní i výchovné péče
- fyzické nebo psychické týrání – násilí vůči dítěti je v tomto případě projevem neschopnosti zvládnout problémy v rodině a vybíjením si vzteku na nejslabším článku rodiny, kromě bití, pohmožděnin, zlomenin, jsou děti vystaveny nadávkám, ponižování nebo i strašení, šikaně
- sexuální násilí – jedná se o využívání dítěte pro sexuální uspokojení dospělého.

Projevy ohroženého dítěte:

- celková stísněnost a nezáměr o dění kolem
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými
- vyhýbání se školním a mimoškolním aktivitám
- nápadně lhostejné postoje, výroky typu „mně je to jedno“
- agresivní napadání a šikanování vrstevníků
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty
- potíže se soustředěním a zhoršením prospěchu ve škole
- odmítání jídla nebo přejídání
- váhání s odchodem domů po vyučování
- sebepoškozování
- útěky z domova

OSPOD může fungovat i jako prostředník mezi společností a policejním orgánem. pokud se totiž svědek obává obrátit se se svým zjištěním či podezřením přímo na policii, ale zároveň chce dostát oznamovací povinnosti, může své oznámení učinit třeba i anonymně, právě na OSPOD. Na OSPOD se může obrátit i samo poškozené dítě.

Povinnost nahlásit podezření z týrání či zneužívání má však také zdravotnické zařízení, jehož lékař si na těle dítěte všiml známek takového jednání. Povinnost nahlásit týrání či zneužívání má i např. škola.

Postup OSPOD v případě zjištění týrání či zneužívání dítěte:

- Při podezření z týrání nebo zneužívání dítěte musí příslušná pracovnice OSPOD vždy v první řadě informovat vedoucí odboru. Vedoucímu odboru neprodleně předá úřední záznam, ve kterém podrobně popíše dosavadní zjištění.
- Budou-li v dostatečném množství shromážděny informace, které budou nasvědčovat tomu, že se jedná o domácí násilí, tak vedoucí odboru věc projedná s pracovníky Policie ČR, popř. podá trestní oznámení.
- Na základě tohoto oznámení bude Policií ČR stanoven další postup a dokumentace této trestné činnosti. Úkolem PČR je nashromáždění dostatečného množství důkazů, které pachatele daného skutku usvědčí a zamezí se tak dalšímu pokračování v této trestné činnosti. Důkazy, které musí PČR shromáždit, musí mít takovou povahu, aby jasně určily intenzitu, způsob a soustavnost týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte.
- Aby nezletilému dítěti bylo zajištěno bezpečí a zabránilo se dalšímu pokračování v této trestné činnosti, zpracuje pracovnice OSPOD po dohodě s vedoucímu odboru předběžné opatření a dítě se umístí se souhlasem soudu v některém ústavním zařízení.

Další možná trestná činnost na dětech:

KYBERŠIKANA

Jedná se o šikanování jiné osoby pomocí informačních technologií-internetu, mobilních telefonů, apod. (např. vydírání, ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrasování apod.).

Nejčastější projevy:

- Zasílání urážlivých a zastrašujících zpráv nebo pomluv (e-mail, SMS, chat, ICQ, Skype)
- Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu (předem připravený fyzický útok, natáčení učitele apod.)
- Vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají nebo ponižují konkrétní osobu (blogy a jiné www stránky)
- Zneužívání cizího účtu - krádež identity (e-mailového, diskuzního apod.)
- Provokování a napadání uživatelů v diskuzních fórech, tapetování (chatovací místnosti apod.)
- Odhalování cizích tajemství Vydírání pomocí mobilního telefonu nebo internetu. Obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním

SEXTING

Slovo sexting je složeninou vzniklou ze slov "sex" a "textování" = elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií či videa se sexuálním obsahem. Dochází tak k poškozování oběti, známy jsou i různé formy vydírání.

KYBERGROOMING

!Nejvíce NEBEZPEČNÝ! Označuje jednání osoby, která se snaží zmanipulovat vyhlédnutou oběť (nejčastěji pomocí chatu, SMS zpráv, ICQ a Skypu) a donutit ji k osobní schůzce. Výsledkem schůzky může být sexuální zneužití oběti, fyzické mučení, nucení k terorismu apod.

Má různé etapy:

- Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť od okolí (osoba mění svoji identitu, je velmi trpělivá)
- Podplácení dárky či různými službami, budování kamarádského vztah
- Vyvolání emoční závislosti oběti na osobě útočníka
- Osobní setkání
- Sexuální obtěžování, zneužití dítěte

Související odkazy:

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961, Sb., trestní řád
- Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí